

Sumarni inventar
HR-DAST-29 VELIKA ŽUPA CETINA - OMIŠ, SPLIT
1941./1944.

Split, 2019.

SADRŽAJ

<u>Opis zbirnog fonda HR-DAST-29</u>	<u>3-10</u>
Identifikacija	
Kontekst	
Sadržaj i ustroj	
Uvjeti dostupnosti	
Dopunski izvori	
Kontrola opisa	
<u>Opis fondova</u>	<u>11-21</u>
HR-DAST-29/1 Velika župa Cetina Omiš, Split	
HR-DAST-29/2 Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju u Splitu	
HR-DAST-29/3 Občinsko poglavarstvo Muć u Klisu	
<u>Popis tehničkih jedinica</u>	<u>22-27</u>

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka
/signatura/

HR-DAST-29

Klasifikacijska oznaka

A.4.2.3. A.4.2.5. A.4.2.6.

1.2. Naslov

VELIKA ŽUPA CETINA – OMIŠ, SPLIT

1.3. Vrijeme nastanka gradiva

1941./1945.

1.4. Razina opisa

zbirni fond

1.5. Količina i nosač zapisa

24 kutije (2,4 d/m), papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja

- A.4.2.3. Velika župa Cetina – Omiš, Split (1941.-1944.)
- A.4.2.2. Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju u Splitu (1943.-1944.)
- A.4.2.6. Občinsko Poglavarstvo –Muć, Klis 1943.

2.2. Upravna povijest

A.4.2.3.

Velika župa Cetina bila je jedna od 22 velike župe uspostavljene na prostoru NDH. Sjedište joj je bilo u Omišu, a od 4. listopada 1943. u Splitu. Djelovala je od 25. lipnja 1941. do 26. listopada 1944. Na čelu župe bio je veliki župan kao pouzdanik vlade imenovan od strane Poglavnika. Obuhvaćala je područje kotarskih oblasti Hvar, Imotski, Makarska, Sinj, Split, Supetar, Omiš (od 1. kolovoza 1941.), u čije je područje uključeno područje kotarske oblasti Split, a zatim i Vrgorac (od 15. kolovoza 1942.). Padom Italije dolazi do upravnog preustroja. Izmijenjene su granice kotara, pripojeni i osnovani novi kotari te premješteno sjedište Velike župe u Split¹. Ukinut je Kotar Omiš 3. studenoga 1943. (ponovo uspostavljen 1944.), čije je područje pripojeno Kotaru Splitu. Tada je osnovana i Kotarska ispostava Vis. U srpnju 1944. opet su preustrojene velike župe, a u Velikoj župi Cetini to je značilo uspostavu nove Kotarske oblasti Brača, umjesto dotadašnjeg Supetra.

Velika župa, kao prvomolbena oblast, bila je nadležna za poslove koje su na nju prenijela pojedina ministarstva tijekom 1942. godine, temeljem Zakonske odredbe o ovlaštenju prijenosa poslova ministarstva na velike župe, donesene 1941². To su bili pojedini poslovi nastave, nadzorništva rada, zapošljavanja stranih državljana, prometa i javnih radova, zdravstva i seljačkog gospodarstva. Za poslove obrta, veleobrti i trgovine osniva se institut *župskog priradnog nadzornika*³. Godine 1944. ovome su pridodana župska školska nadzorništva u nadležnosti velikog župana⁴. U međuvremenu, 6. travnja 1943., nastupile su promjene u nadležnosti nad poslovima srednjeg školstva, jer su oni tada oduzeti velikim župama i vraćeni Ministarstvu narodne prosvjete⁵.

¹HR-DAST-29 velika župa Cetina. serija 1.7.2. Ured za kolonizaciju, Urudžbeni spisi, spis br. 59/1943., *Predmet: Velika župa Cetina –novo sjedište.*

² NN NDH br. 188/1941.

³ NN NDH br. 92/1942.

⁴ NN NDH br. 168/1944.

⁵ NN NDH br. 79/1943.

Kao drugomolbene oblasti velike su župe rješavale predmete za koje su u prvoj molbi bile nadležne kotarske oblasti i ispostave, gradske i državne redarstvene oblasti.

Pri Velikoj župi Cetina djelovao je i ured za kolonizaciju na osnovi Pravilnika o ustrojstvu Zavoda za kolonizaciju u Zagrebu⁶.

A.4.2.2.

Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju u Splitu imalo je status jednog od područnih ureda koji su bili integralni dio Ministarstva za oslobođene krajeve NDH. Ministarstvo je osnovano 3. studenog 1943. nakon kapitulacije Italije⁷ kako bi se uspostavila civilna uprava na području obale nakon povlačenja talijanske vojske. Djelovalo je do 20. svibnja 1944. Istog datuma NDH proglasila je izvanredno stanje pa su poslove glavarstava preuzele vojne vlasti. U Splitu to je bilo Zapovjedništvo obalnog odsjeka Lika, Ured za poslove građanske uprave –Split.

Bruno Nardelli preuzeo je poslove glavara građanske uprave za Dalmaciju. Stigao je u Split krajem listopada 1943. te početkom studenoga službeno ustrojio ured koji je bio teritorijalno nadležan na područjima velikih župa Dubrava, Cetina, Bribir, Sidraga i Ravni Kotari. Međutim, intenzivna ratna zbivanja kontinuirano su ugrožavala ta područja i onemogućavala redovnu djelatnost kako Ureda glavara građanske uprave tako i drugih upravnih vlasti NDH. Tako se stvarna teritorijalna nadležnost i djelovanje Glavarstva građanske uprave za Dalmaciju svelo na šire područje Splita.

Poslovi ureda trebali su biti organizacija i uspostava civilnih državnih ustanova, opskrba i zaštita građana.

A.4.2.6

Občinsko poglavarstvo Muć-Klis nakon uspostave upravnih vlasti NDH u Dalmaciji bilo je u nadležnosti Kotara Omiš, odnosno Velike župe Cetina. Tijekom intenzivnih ratnih zbivanja 1943. i 1944. sjedište poglavarstva nalazilo se u Klisu koji je zbog povoljnog strateškog položaja bio važno vojno uporište.

2.3. Povijest arhivskog fonda

Arhivski fond je formiran 1997. kada je temeljem Zaključka trgovačkog suda u Splitu ukinut Muzej narodne revolucije u Splitu i kada je Povijesni arhiv u Splitu zaprimio svo arhivsko gradivo o kojem je Muzej skrbio. Između ostalog bilo je to gradivo Instituta za historiju radničkog pokreta u Splitu koji je još 1989. pripojen Muzeju. Manji dio tog gradiva nastao je djelatnošću upravnih

⁶ NN NDH br. 162/1941.

⁷ Zbornik zakona i naredbi NDH, br. 804, Zakonska odredba o osnutku Ministarstva za oslobođene krajeve i o djelokrugu ministarstva za oslobođene krajeve

vlasti NDH. Prema popisu koji je izradio Institut 1967. gradivo je identificirano pod rednim brojem VI kao: *Ostaci arhive raznih ustanova tzv NDH*⁸.

Prigodom arhivističkog sređivanja tog gradiva, fondu je pridruženo i gradivo iste provenijencije koje je izdvojeno iz gradiva fonda HR-DAST-14 Ispostava Banske vlasti Banovine Hrvatske (1919.-1941.) prigodom njegova sređivanja 2018.

2.4. Način preuzimanja ili predaje

Veći dio gradiva zaprimljen je 1995. od Muzeja narodne revolucije u Splitu prema zapisniku od 17. siječnja 1997., redni broj UZ 363. (Knjiga primljenog arhivskog gradiva str. 244, upis br. 363, 1997.).

Ovom gradivu pridružen je manji dio spisa koji je identificiran i izdvojen kao gradivo nastalo djelatnošću uprave NDH prigodom sređivanja fonda HR-DAST-12 Ispostava banske vlasti Banovine Hrvatske.⁹ (Knjiga primljenog arhivskog gradiva, str. 2, upis br. 2. 1954., preuzeto od imatelja, Muzeja grada Splita).

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Gradivo je nastalo djelatnošću službi državne uprave ustrojenih od strane NDH na području Dalmacije koje nije bilo pod talijanskom okupacijom od 1941. do 1943. i nakon kapitulacije Italije od 1943. do kraja 1944. tj. u razdoblju pokušaja uspostave NDH u cijeloj Dalmaciji.

Svo gradivo je izrazito fragmentarno i nije sačuvano niti jedno registraturno pomagalo. Gradivo je nastajalo tijekom najžešćih ratnih zbivanja u relativno kratkom razdoblju što znači pri stalnim promjenama teritorijalne nadležnost svojih stvaratelja. Nakon završetka rata 1945., dodatno je devastirano tijekom instaliranja novog političkog poretka.

Spisi nastali djelatnošću Velike župe Cetina sačuvani su u fragmentima iz razdoblja 1941./1944. To je nekoliko tajnih spisa, općih okružnica, dijelovi prepiske ureda velikog župana, nekoliko predmetnih financijskih spisa.

Zatim spisi *Župskog priradnog nadzornika* koji se odnose na racionalizaciju opskrbe i pomoć pučanstvu.

Najviše je sačuvanih spisa koji se odnose na školstvo: urudžbeni i drugi spisi Odjela za školstvo i posebnog Odjela za stručno školstvo koji u kontinuitetu od prednika (Ispostava Banske vlasti Banovine Hrvatske) vodi Kamilo Tončić. Sačuvani su djelomično i spisi Ureda za kolonizaciju koji je djelovao pri Velikoj Župi u Omišu i kasnije Splitu.

⁸ Popis se nalazi u dosjeu fonda HR-DAST-29 Velika župa Cetina, DAST.

⁹ Detaljni podaci o primopredaji nalaze se u Sumarnom inventaru fonda HR-DAST-29 u poglavlju 2.4.

Na kraju se nalaze dosjei zaposlenika Velike župe Cetina, uglavnom prosvjetnih djelatnika.

Urudžbeni spisi Glavarstva građanske uprave za Dalmaciju jako su slabo sačuvani i bez urudžbenih zapisnika. Ipak, kontinuitet djelatnosti od osnutka 1943. do 1944. može se rekonstruirati slijedom službenih oznaka na spisima (prijamni pečat i broj). Posebno su sačuvana izvješća o savezničkom bombardiranju s podacima o posljedicama i pružanju pomoći stradalima. Sačuvano je i nekoliko popisa članova civilne organizacije za zaštitu od bombardiranja koja je tada djelovala u Splitu pod imenom Narodna zaštita.

Sačuvani su i spisi posebnog Prosvjetnog odjela Glavarstva kao i spisi Gradskog školskog nadzorništva u Splitu.

Na kraju nekoliko spisa i tiskovina Ispostave Glavnog ravnateljstva za promičbu. Naime, pri Vladi NDH djelovalo je Glavno ravnateljstvo za promičbu koje je svoju ispostavu nakon pada Italije uspostavilo i u Splitu.

Urudžbeni spisi Občinskog poglavarstva Muć, sačuvani su samo za 1943. od ožujka do prosinca, ali u relativno velikom broju s obzirom na veličinu općine.

3.2. Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Prigodom sređivanja nije bilo izlučivanja. Svo gradivo opisano u ovom obavijesnom pomagalu određeno je za trajno čuvanje.

3.3. Plan sređivanja

Pri sređivanju je primijenjen princip provenijencije i uspostave prvobitnog reda gdje je to bilo moguće, s obzirom na nekonzistentnost i malu količinu sačuvanog gradiva. Utvrđeno je kako je isto nastalo djelatnošću tri stvaratelja hijerarhijski - administrativno povezanih. Nakon toga su unutar dokumentacijske cjeline spisa svakog od njih uspostavljene serije, a unutar serija uspostavljen je prvobitni registraturni ili kronološki red. Formirana su tako tri fonda koja su opisana jednim obavijesnim pomagalom:

1. Velika župa Cetina – Omiš, Split (1941.-1944.)

1.1. Prepiska ureda Velikog župana Ante Luetića

1.1.1. Tajna prepiska

1.1.2. Poslani dopisi

1.1.3. Zaprimljeni dopisi

1.2. Opći spisi

1.2.1. Tajni spisi

1.2.2. Okružnice

1.3. Financijski i gospodarski spisi

- 1.4. Školstvo
 - 1.4.1. Uručbeni spisi
 - 1.4.2. Izvještaji
- 1.5. Stručno školstvo
 - 1.5.1. Uručbeni spisi
 - 1.5.2. Podaci o osoblju
- 1.6. Župski priradni nadzornik
 - 1.6.1. Uručbeni spisi
 - 1.6.2. Racionalizacija opskrbe
 - 1.6.3. Molbe građana za opskrbu
 - 1.6.3. Dnevnicu izdanih namirnica
- 1.7. Ured za kolonizaciju
 - 1.7.1. Povjerljivi spisi
 - 1.7.2. Uručbeni spisi
 - 1.7.3. Popisi osoba za kolonizaciju po kotarevima:
- 1.8. Dosjei zaposlenika Velike župe Cetina

2. Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju - Split (1943.-1944.)

- 2.1. Uručbeni spisi
- 2.2. Savezničko bombardiranje
 - 2.2.1. Izvješća
 - 2.2.2. Pomoć stradalim u bombardiranju
 - 2.2.3. Popisi članova Narodne zaštite
- 2.3. Odjel za školstvo
 - 2.3.1. Tajni spisi
 - 2.3.2. Uručbeni spisi
- 2.4. Gradsko školsko nadzorništvo
 - 2.4.1. Uručbeni spisi
 - 2.4.2. Tabela podaci o školama i osoblju
- 2.5. Ispostava Glavnog ravnateljstva za promičbu

3. Općinsko poglavarstvo Muć – Klis 1943.

- 3.1. Uručbeni spisi

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo je dostupno korisnicima sukladno *Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima* (NN 105/97, NN 64/00, NN 65/00, NN 61/18), *Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva* (NN 67/99) i *Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i radu čitaonice Državnog arhiva u Splitu*.

4.2. Uvjeti objavljivanja i umnožavanja

Umnožavanje i objavljivanje je sukladno *Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva* (NN 67/99) i *Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i radu čitaonice Državnog arhiva u Splitu*.

4.3. Jezik i pismo

Hrvatski, latinica

4.4. Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Spisi su dobro sačuvani. Tijekom sređivanja su očišćeni i zaštićeni. Restauracijski zahvati za sada nisu potrebni.

4.5. Obavijesna pomagala

Registraturna pomagala nisu sačuvana.

Arhivska pomagala - ovaj sumarni inventar

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Dopunski izvori

Arhivski fondovi Državnog arhiva u Splitu

HR-DAST-14 Ispostava Banske vlasti Banovine Hrvatske (1919.-1941.)

HR-DAST-564 Kotarske oblasti NDH 1941./1944.

HR-DAST-565 Općinska poglavarstva NDH 1941./1944.

HR-DAST-21 ONOD (1943.-1951.)

HR-DAST-

Arhivski fondovi Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu

HR-HDA-225 Ministarstvo za oslobođene krajeve NDH (1943.-1944.)

HR-HDA-237 Glavno ravnateljstvo za promičbu NDH (1941.-1945.)

HR-HDA-247 Zavod za kolonizaciju NDH (1941.-1945.)

5.2. Bibliografija

Barić, Nikica:

Uspostava i djelovanje uprave NDH u dijelovima Dalmacije nakon kapitulacije Italije, Radovi 31, 1998. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Ustaše na Jadranu: uprava Nezavisne Države Hrvatske u jadranskoj Hrvatskoj nakon kapitulacije Kraljevine Italije, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2012.

Beuc, Ivan:

Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945), Zagreb 1969.

Bućin, Rajka:

Ministarstvo za oslobođene krajeve NDH - Prateći uredi i ustanove, Arhivski vjesnik, god. 43, Zagreb 2000.

Matković, Hrvoje:

Povijest Nezavisne Države Hrvatske, Naklada P.I.P. Pavičić, Zagreb, 1994.

Muljačić, Slavko:

Podaci o ustrojstvu i djelovanju službi Narodne zaštite u Splitu, Kulturna baština 24-25, 1994. Split

6. KONTROLA OPISA

6.1. Pravila

Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva ISAD(G), Hrvatski državni arhiv, 2. izdanje, Zagreb 2001.

6.2. Nadnevak izrade opisa

Listopad 2019., Državni arhiv u Splitu, opis izradila Gordana Tvrđić, viša arhivistica, tehnički poslovi Anita Ivandić.

OPIS FONDOVA

Identifikacijska oznaka/ signatura **HR-DAST-29/1.**

Naslov Velika župa Cetina Omiš, Split
Vrijeme nastanka (1941.-1944.)
Razina opisa fond
Jezik hrvatski
Količina 24 kutije; 2,4 d/m

Spisi nastali djelatnošću Velike župe Cetina sačuvani su fragmentarno i bez registraturnih pomagala. Uz to nastali su tijekom burnih ratnih zbivanja na teritoriju koji je trebao biti u njenoj stvarnoj nadležnosti što u praksi nije bilo moguće provesti. Stoga veliki dio planova i naredbi viših vlasti nije nikad realiziran.

1.1. Spisi Velikog župana Ante Luetića

Na čelu velikih župa bili su veliki župani imenovani od strane Poglavnika. Sačuvani su sljedeći spisi ureda Ante Luetića:

1.1.1. Tajni spisi sadrže samo nekoliko spisa vojnih vlasti s područja Zadra, Omiša, Makarske i Dubrovnika 1941./1943.

1.1.2. Dopisi poslani iz ureda su kronološki složeni. Sastoje se većim dijelom od rukopisnih skica dopisa za čistopis koje je trebalo prepisati i poslati. Sačuvan je samo jedan svežnjić (15 dopisa) iz 1942./1943.

1.1.3. Dopisi zaprimljeni u ured, upućeni od strane pravnih i fizičkih osoba.

To su uglavnom pisma pojedinaca koji traže pomoć i posredovanje župana pri rješavanju administrativnih problema, osobna pisma, obavijesti i izvješća raznih pravnih osoba. Dopisi su složeni kronološkim redom i nastali u razdoblju 1941.-1944.

1.1.3.1. Dopisi zaprimljeni bez datuma, telegrami, čestitke i zaprimljeni osobni računi župana.

1.2. Opći spisi Velike Župe Cetina

1.2.1. Tajni spisi.

Sačuvano je po nekoliko spisa za svaku godinu od 1941. do 1944. Sadržaj im se odnosi na tajna imenovanja, oslobađanja od vojne obveze, izvješća o ponašanju pojedinih činovnika, tajne okružnice i sl.

1.2.2. Uruđbeni spisi slabo su saćuvani. Sadrže opće okruŹnice, upute za rad i tumaćenja zakonskih odredbi upućena od viših vlasti (ministarstava, predsjedništva vlade i sl.) Velikoj Źupi Cetina i okruŹnice koje je Velika Źupa Cetina slala niŹim upravnim vlastima (koterevima) i podređenim joj ustanovama 1941./1944.

1.3. Financije i gospodarstvo

Spisi ovog sadrŹaja saćuvani su samo u fragmentima, u obliku nekoliko tematskih cjelina sljedećeg sadrŹaja:

1.3.1. Troškovnik za adaptaciju „Poglavnikovog doma“ u Omišu 1941.

1.3.2. Troškovnik i tehnički nacrt za nadogradnju vodovoda u NereŹišću, Kotar Brać 1941./1942.

1.3.3. Troškovnik i tehnički nacrt za nadogradnju vodovoda u Rogoznici, Kotar Omiš 1943.

1.3.4. Troškovnik i tehnički nacrti za gradnju škole u Runovićima, Kotar Imotski 1943.

1.3.5. Spisi tvornice konzervi „Ceres d.d.“ Opuzen 1942.-1943.

1.3.6. Izvješće komisije imenovane od strane Ministarstva seljaćkog gospodarstva o stanju objekata na podrućju velikih Źupa Cetina, Dubrava, i Hum zbog ustrojstva znanstvenih zavoda, drŹavnih rasadnika i seljaćkog gospodarstva 1941./1942.

1.4. Školstvo

1.4.1. Velika Źupa Cetina, između ostalih imala je i Odjel za školstvo. Saćuvani su uruđbeni spisi ovog odjela. Sudeći prema broju s prijamnog pečata spisi su prolazili kroz glavni protokol, ali bili su posebno oznaćeni rimskim brojem organizacijske jedinice (II) i kraticom (*Škol.*).

Sačuvani su u relativno velikom broju za sve četiri godine djelatnosti stvaratelja 1941./1944.

1.4.2. Stvaratelj je posebno izdvojio izvješća o stanju i broju pučkih škola na području kotareva iz svoje nadležnosti. Izvješća su sačuvana za kotareve Brač 1942./1944., Hvar 1943., Imotski 1941./1944., Makarska 1941./1944., Omiš – Split 1941./1944. i Sinj 1941.-1944. To su izvješća koja su na traženje Školskog odjela Velike župe dostavljale škole, zatim izvješća školskih nadzornika nakon izvršenih nadzora pojedinih škola te zbirni, tabelarno prikazani, podaci kotarskih školskih izvjestitelja.

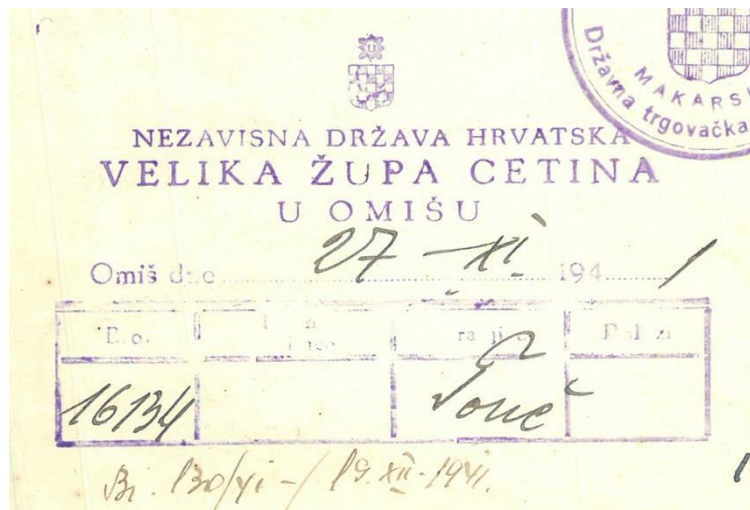
Navise podataka je sačuvano za područje kotara Omiš i Split gdje nalazimo posebna izvješća za 69 pučkih škola koja su složena abecednom redom po imenu mjesta u kojem se škola nalazi.

1.5. Stručno školstvo

Odjel za stručno školstvo koji je postojao prije I. svjetskog rata pri Ispostavi banske vlasti Banovine Hrvatske je nastavio djelovati na isti način s istim voditeljem Kamilom Tončićem i nakon 1941., ali sada pod upravom Velike župe Cetina.

1.5.1. Urudžbeni spisi

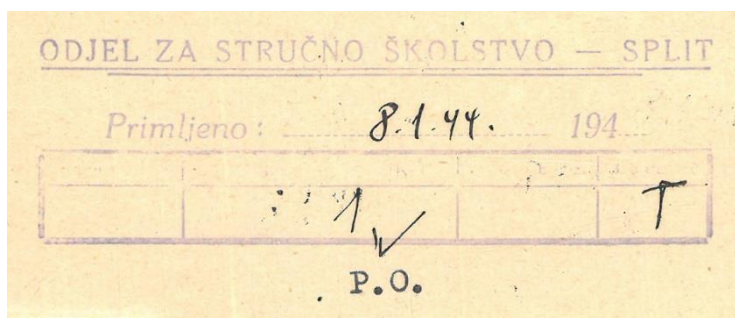
Do 1943. Urudžbeni spisi označeni su prijavnim pečatom glavne pisarnice ali su označeni kraticom *Tonč.* Imaju posebno ručno pisane brojeve.

Sadržaj spisa odnosi se na skrb o stručnim školama, o unapređenju kućnog obrta, i stručnom osoblju. Ministarstvo za obrt, veleobrt i trgovinu NDH bilo je glavno stručno i financijsko nadležstvo ove djelatnosti.

Nakon kapitulacije Italije i uspostave Glavarstva građanske uprave 1943. Odjel za stručno školstvo i službeno je započeo s radom, ali sada pod

nadležnošću Glavarstva.¹⁰ U praksi ništa se nije promijenilo osim što su upute viših vlasti i Ministarstva za obrt, veleobrt i trgovinu sada prosljeđivane preko Glavarstva i na spisima je pečat s natpisom *Odjel za stručno školstvo – Split*

Urudžbeni spisi sačuvani su u kontinuitetu i u relativno velikom broju za sve četiri godine djelatnosti 1941.-1944.

1.5.2. Posebno su izdvajani spisi s podacima o osoblju stručnih škola (tehničke, zanatske, muške i ženske škole) i Odjela za stručno školstvo. To su popisi nastavnika i osoblja s izvadcima iz osobnika i platnim listama. Sačuvani su samo za 1944.

1.6. Župski priradni nadzornik

Ured župskog priradnog nadzornika bio je jedna od organizacijskih jedinica Velike župe. Prema zakonskoj odredbi kojom je osnovan¹¹ trebao je obavljati nadzor i poslove iz područja Ministarstva za obrt, veleobrt i trgovinu.

1.6.1. Urudžbeni spisi

Sačuvani urudžbeni spisi imaju prijamni pečat i broj glavnog protokola Velike župe Cetina s oznakom *Prir.* za organizacionu jedinicu (Ured Župskog priradnog nadzornika). Sačuvani su za 1943. i 1944. Kao priradni nadzornik na spisima potpisan je Ing. Stipišić.

¹⁰ HR-DAST-29 Velika župa Cetina, serija 1.5.1. Stručno školstvo, ur. spis br. 45 od 14. listopada 1943. (Obavijest o uspostavi potpisao je osobno Kamilo Tončić.)

¹¹ Vidi bilješku br. 3

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VELIKA ŽUPA CETINA
U OMIŠU

Primljeno 31/1 1943

Redna jedinica	Broj uradnog zalogovnika	Priloga	Bojez	Izvestitelj
Pm	18/10			H

Zbog ratnih zbivanja vladala je gotovo potpuna odsječenost Dalmacije od sjevernog dijela države te je gotovo sva privredna djelatnost zamrla. Glavni problem je bila regulacija i nadzor opskrbe pučanstva pa se tako sadržaj ovih spisa gotovo isključivo odnosi na nabavu i racionalizaciju hrane i drugih roba potrebnih za svakodnevni život pučanstva.

1.6.2. Opskrba

1.6.2.1. Racionalizacija opskrbe 1943./1944.

Zbog velikih nestašica, ukinuta je slobodna prodaja roba. Ured priradnog nadzornika kontrolirao je količinu roba u skladištima pojedinih distributera i izdavao dozvole o pravu kupnje (prvo državne ustanove, vojska i bolnice i na kraju pojedinci). U sadržaju spisa navedena si imena firmi, količine i vrste roba. Spisi su odlagani tematski:

- prehrambena roba
- roba široke potrošnje za kućanstva (posuđe, alat)
- papir, pisaći pribor i knjige

1.6.2.2. Molbe građana

Građani su za svaku vrstu robe koje nije bilo u prodaji morali pisati posebne molbe. Rješenjem molbe dobili bi posebne kupone za kupnju koje često nisu mogli iskoristiti jer robe nije bilo. Ove molbe nisu bile protokolirane. Složene su kronološkim redom za 1943. i 1944.

1.6.2.3. Dnevnici izdanih namirnica

Sačuvani su u obliku obrazaca, za razdoblje od svibnja do rujna 1944.

1.7. Ured za kolonizaciju

Ured za kolonizaciju pri Velikoj župi Cetina započeo je s radom 28. kolovoza 1941., a nadležnost mu se protezala na područje cijele Dalmacije.¹²

¹² HR-DAST-29 Velika župa Cetina, serija 1.7.2 Ured za kolonizaciju, urudžbeni spis br. 76.

Djelatnost ovog ureda bila je organizacija i preseljenje stanovništva Dalmacije, osiromašenog nedostatkom obradive zemlje, u Slavoniju. Gradivo je relativno dobro sačuvano te je, iako nedostaju registraturna pomagala, sređeno poštujući prvobitni red.

1.7.1. Povjerljivi spisi

Sačuvani su za sve četiri godine djelovanja stvaratelja od 1941. do 1944. Sadržaj spisa su imenovanja i premještanja činovnika ureda te upute i okružnice viših vlasti (Zavod za kolonizaciju u Zagrebu).

1.7.2. Uruđbeni spisi

Uruđbeni spisi dobro su sačuvani, također za sve četiri godine. Prepiska sadrži upute o načinu izbora i prikupljanju podataka o kolonistima. Podatke o kolonistima koje su slale općinske i kotarske vlasti i molbe pojedinaca za dodjelu zemlje.

1.7.3. Podaci o kolonistima

Ured je od kotarskih vlasti u svojoj nadležnosti prikupljao podatke o mogućim kolonistima. Temeljem tih podataka izrađivani su zbirni popisi, po imenima mjesta, planirala se dodjela zemlje i preseljenje.

Uz zbirne popise nalaze se ispunjeni obrasci za svakog pojedinca određenog za kolonizaciju. Obrasci sadrže podatke o svim članovima obitelji, o imovinskom stanju i o zemlji koju potražuju.

Sačuvani su za kotareve Imotski, Makarska, Omiš i Sinj.

1.8. Dosjei Zaposlenika Velike župe Cetina

Sačuvano je samo 39 dosjea činovnika i zaposlenika Župe i podređenih joj ureda i škola. Složeni su abecednim redom po prezimenu osobe na koju se dosje odnosi.

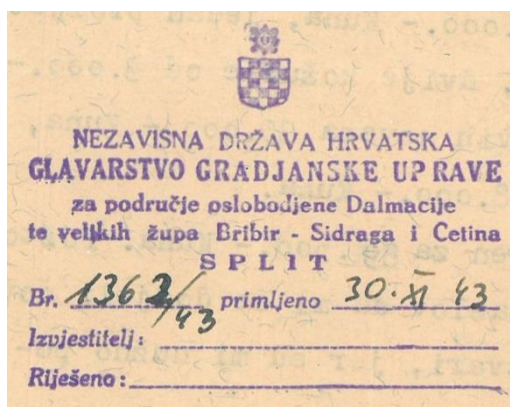
Naslov	Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju u Splitu
Vrijeme nastanka	(1943.-1944.)
Razina opisa	fond
Jezik	hrvatski
Količina	

Gradivo nastalo djelatnošću Glavarstva građanske uprave za Dalmaciju sačuvano je samo u fragmentima i bez registraturnih pomagala. Bruno Nardelli, od strane poglavnika imenovan glavarem Građanske uprave za Dalmacije, stigao je u Split krajem 1943. i ustanovio ured koji je započeo s radom 3. studenog iste godine.

2.1. Urudžbeni spisi

Sadržaj im čine odluke, naredbe i proglasi Glavara, razna izvješća i zamolbe upućene glavarstvu, premještaji, imenovanja novih činovnika i rješavanje drugih personalnih problema. Iako sačuvani samo u fragmentima, spisi su složeni registraturnim redom jer su svi označeni prijavnim pečatima s brojem i datumom.

Od listopada 1943. do veljače 1944. spisi su označeni pečatom: *Nezavisna država Hrvatska, Glavarstvo građanske uprave za područja oslobođene Dalmacije te velikih župa Bribir-Sidraga i Cetina, Split.*

Od ožujka do srpnja 1944.: *Nezavisna država Hrvatska, Ministarstvo za oslobođene krajeve, Glavarstvo građanske uprave za Dalmaciju, Split.*

Nakon što je 20. svibnja proglašeno izvanredno stanje i ukinuto Ministarstvo za oslobođene krajeve, ured glavarstva preuzela je vojna uprava. Spisi od tada nose prijamni pečat s natpisom: *Nezavisna država Hrvatska, Zapovjedništvo obalnog odsjeka „Lika“, Ured za poslove građanske uprave Split.*

2.2. Bombardiranje

2.2.1. Sačuvani su spisi iste provenijencije koje je stvaratelj izdvojio. To su izvješća o bombardiranju gradova od strane saveznika na području nadležnosti Glavarstva tijekom 1943. i 1944. Sačuvani su izvještaji za Bašku Vodu, Makarsku, Metković, Omiš, Trogir, Split i Šibenik.

2.2.2. Uz navedene, nalaze se i spisi o organizaciji obrane od bombardiranja i pomoći stradalima. To su upute za isplate pomoći, popisi službenika i drugih građana kojima je potrebna pomoć, procjene šteta, molbe stradalih za pomoć, sve iz 1944.

2.2.3. Narodna zaštita

U obrani, bili su organizirani i civili pod nazivom *Narodna Zaštita*. Grad je bio podijeljen na pet zaštitnih područja, tzv. krugova, na čelu kojih su bili inženjeri Kaliterna, Machiedo, Žagar i Nonveiller. Na području svakog zaštitnog

kruga djelovao je jedan vod, koji se sastojao od više rojeva: vatrogasnih, zdravstvenih, glasničkih, za otkopavanje ruševina i za popravke.

Svaki vod bio je samostalna jedinica koja djeluje na području jednog *zaštitnog kruga*.¹³ Ovdje su sačuvani popisi članova od prvog do četvrtog zaštitnog kruga iz 1944.

2.3. Odjel za školstvo

Glavarstvo je između ostalih imalo i Odjel za školstvo. Spisi ovog odjela imaju prijamni pečat Glavarstva ali su izdvojeni rukopisnom oznakom slova Š (školstvo) i s obzirom na količinu najbolje sačuvani.

2.3.1. Tajni spisi

Sačuvano ih je samo pet, nekoliko tajnih okružnica i spisa s podacima o odbjelim službenicima 1943./1944.

2.3.2. Urudžbeni spisi sačuvani su u velikom broju za 1943. (studeni-prosinac 1081-1337) i 1944. (siječanj-srpanj 18-1535). Podaci u spisima odnose se na gimnazije i ostale državne škole. To su imenovanja i premještaji profesora i službenika, molbe učenika za izvanredno polaganje ispita i upise, te spisi o opskrbi, uređenju škola i njihovom dnevnom poslovanju.

2.4. Gradsko Školsko nadzorništvo

¹³ Muljačić, Slavko: *Podaci o ustrjostvu i djelovanju službi Narodne zaštite u Splitu*, Kulturna baština 24-25, 1994. Split

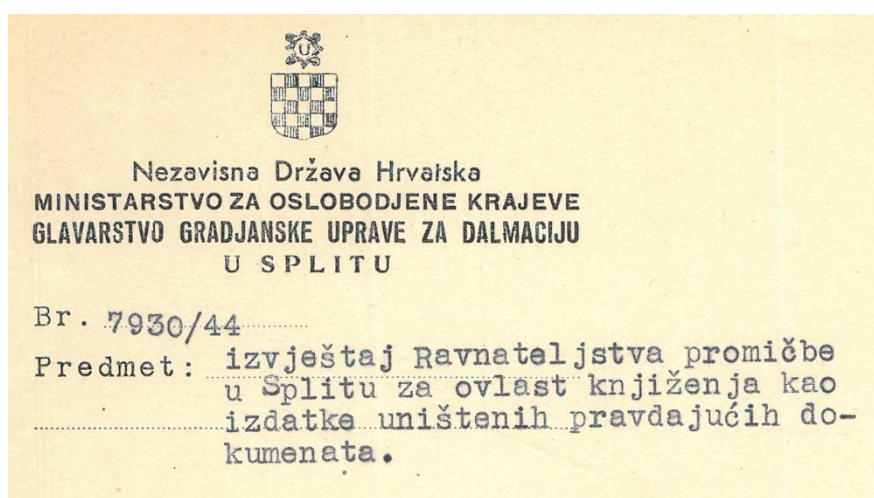
2.4.1. Urudžbeni spisi Gradskog školskog nadzorništva sačuvani su samo za razdoblje od siječnja do ožujka 1944. Sadržaj im se odnosi uglavnom na imenovanja i premještanje nastavnog osoblja i izvješća o pregledu škola.

2.4.2. Uz to, nalaze se tabelarni podaci o osoblju i školama te izvadci iz osobnika za nekoliko učitelja.

2.5. Ispostava Glavnog ravnateljstva za promičbu u Splitu.

Pri Predsjedništvu Vlade NDH u Zagrebu djelovalo je *Glavno ravnateljstvo za promičbu*. Nakon odlaska talijanske vojske iz Dalmacije osniva se ured tog ravnateljstva u sklopu Glavarstva građanske uprave u Splitu. Svrha mu je propagandno djelovanje u pravcu stvaranja pozitivne predodžbe o NDH.

Sačuvan je šematizam s elaboratom planiranog (nerealiziranog) ustroja ureda na području Dalmacije potpisan od strane nadstojnika Milivoja Gracina iz 1944. Uz to, sačuvani su fragmenti spisa u vezi financiranja ureda iz 1944. i nekoliko brojeva tiskovine: *Povjerljiva obavještajna služba*, Split, br. 1, 2 i 6 iz 1943.

Identifikacijska oznaka/ signatura

HR-DAST-29/3.

Naslov Obćinsko poglavarstvo Muć u Klisu

Vrijeme nastanka 1943.

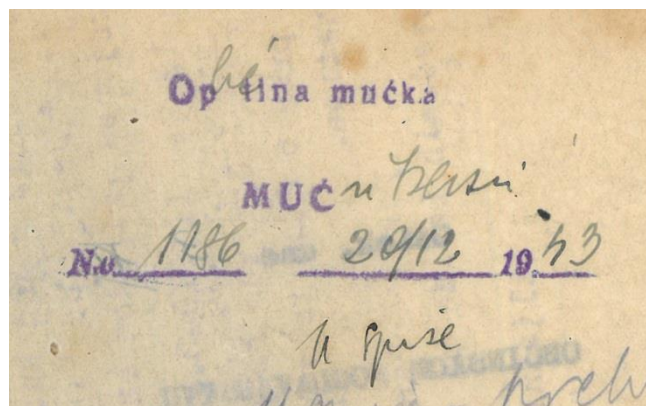
Razina opisa fond

Jezik hrvatski

Količina 1 kutija (0,1 d/m)

Tijekom intenzivnih ratnih zbivanja 1943. i 1944. sjedište Poglavarstva općine Muć, (Kotar Omiš u Velikoj Župi Cetina) nalazilo se u Klisu koji je zbog povoljnog strateškog položaja bio važno vojno uporište.

Iz tog razdoblja sačuvani su urudžbeni spisi. Označeni su prijamnim pečatom *Obćina mućka, Muć u Klisu* (u Klisu je dopisano rukom). Spisi su nastali u razdoblju ožujak-prosinac 1943. (br.171/1226).

**POPIS SADRŽAJA TEHNIČKIH JEDINICA ZBIRNOG FONDA
HR-DAST-29**

Fond 1. Velika župa Cetina (1941.-1945.)

Seriya	Naslov	Sadržaj	Raspon godina	Tehn. jedinica (kutija)
1.1.	Ured Velikog župana Ante Luetića			
1.1.1.	Tajni spisi		1941./1944.	1
1.1.2.	Dopisi poslani iz ureda		1942./1943.	
1.1.3	Dopisi zaprimljeni u ured		1941./1942.	
1.1.3.1.	Dopisi zaprimljeni u ured Dopisi bez datuma Brzjavni, čestitke i osobni računi		1943./1944.	2
1.2.	Opći spisi Velike Župe Cetina			
1.2.1.	Tajni spisi		1941./1944.	3
1.2.2.	Okružnice		1941./1944.	
1.3.	Financije i gospodarstvo			
1.3.1.	Troškovnik uređenja Poglavnikovog doma u Omišu		1941.	
1.3.2.	Troškovnik uređenja vodovoda u Nerežišću		1942.	
1.3.3.	Troškovnik uređenja vodovoda u Rogoznici		1943.	
1.3.4.	Gradnja škole u Runovićima		1943.	
1.3.5.	Spisi tvornice konzervi Ceres d.d. Opuzen		1942./1943.	
1.3.6.	Izvješće o gospodarskim objektima u velikim župama Cetina, Dubrava i Hum		1941./1942.	

1.4.	Školstvo		
1.4.1.	Urudžbeni spisi	1941./1944.	4
1.4.2.	Izvješća o stanju pučkih škola Kotar: Brač Hvar Imotski Makarska	1941./1945.	5
	Kotar: Omiš-Split Sinj		6
1.5.	Stručno školstvo		
1.5.1.	Urudžbeni spisi	1941./1943.	7
	Urudžbeni spisi	1944.	8
1.5.2.	Podaci o osoblju	1944.	
1.6.	Župski priradni nadzornik		
1.6.1.	Urudžbeni spisi	1943.	9
	Urudžbeni spisi	1944.	10
1.6.2.	Opskrba		
1.6.2.1.	Racionalizacija opskrbe – tematski spisi	1942./1944.	
1.6.2.2.	Molbe građana za izdavanje dozvola tj. bonova za kupnju roba široke potrošnje	1943./44. 1944.	11 12 13
1.6.2.3.	Dnevници izdanih namirnica	1944.	
1.7.	Ured za kolonizaciju		
1.7.1.	Povjerljivi spisi	1941./1944.	14
1.7.2.	Urudžbeni spisi	1941./1942	
	Urudžbeni spisi	1943-/1944.	15
1.7.3.	Popisi osoba (po mjestima) prijavljenih za kolonizaciju i osobnici kolonista za kotareve: Imotski	1941.	

	Makarska	1941	
	Omiš Sinj	1941. 1941., 1942.	16
1.8.	Dosjei zaposlenika Velike župe Cetina		
1	Bonačić Marija	<i>čistačica</i>	17
2	Carić Dušan	<i>ing.agronomije</i>	
3	Cicilijani Emil	<i>činovnik pripravnik</i>	
4	Čikarela Magdalena	<i>učiteljica</i>	
5	Gerčić-Vladislavić Bosiljka	<i>učiteljica</i>	
6	Grčević Radoslav	<i>stručni učitelj</i>	
7	Grubišić Jerko	<i>podvornik</i>	
8	Kosović Dinko	<i>dnevničar- dočinovnik</i>	
9	Lerota Mate	<i>dnevničar- dočinovnik</i>	
10	Lošić Gojko	<i>kotarski veterinar</i>	
11	Madirazza Miroslav	<i>pravnik</i>	
12	Maroević Franjo	<i>pristav X činovničkog razreda</i>	
13	Matić Ivan	<i>kotarski domobranski izvjestitelj</i>	18
14	Martinović dr. Dušan Miloš	<i>odvjetnik, kotarski podpredsjednik VII činovničkog razreda</i>	
15	Martinović Mihovil	<i>manipulativni vježbenik XII činovničkog razreda</i>	
16	Matošić Borka	<i>manipulativni vježbenik</i>	
17	Milić Antun	<i>agronom</i>	
18	Milinović Stjepan	<i>redarstveni izvidnik</i>	
19	Miloš Jakov	<i>podvornik II razreda</i>	
20	Milošević Božidar	<i>kotarski pristav III</i>	

		<i>razreda</i>	
21	Miren Blaž	<i>gradonačelnik Šibenika</i>	
22	Modrić Joko	<i>podvornik</i>	
23	Murat Marija	<i>nadoficijal IX činovničkog razreda</i>	
24	Mutarelo Ante	<i>dnevničar podvornik dočinovnik III razreda</i>	
25	Pagan Frano	<i>činovnik</i>	19
26	Panin Aleksej	<i>politički sekretar</i>	
27	Papić Mate	<i>podvornik</i>	
28	Pavelić Gabrijela	<i>čiteljica škole za domaćice</i>	
29	Pavlović lučić Karlo	<i>dočinovnik III razreda župske redarstvene oblasti</i>	
30	Pekić Vjekoslav	<i>oficijal X činovničkog razreda</i>	
31	Penović Ivan	<i>pravnik pristav IX činovničkog razreda</i>	
32	Pinca Ante	<i>Upravni pristav VIII položajne grupe</i>	
33	Dr. Rako Ante	<i>veterinar</i>	
34	Rosić Antun	<i>Ing. šumarstva</i>	
35	Stipanović Ante	<i>podvornik</i>	
36	Susmel Pavao	<i>veterinar</i>	
37	Zlatar Ante	<i>gospodarski savjetnik</i>	

Fond 2. Glavarstvo građanske uprave u Splitu (1943.-1945.)

Seriya	Naslov	Sadržaj	Raspon godina	Tehnička jedinica-kutija
2.1.	Urudžbeni spisi			
2.1.1.	<i>Glavarstvo građanske uprave za područja oslobođene Dalmacije te velikih župa Bribir Sidraga i Cetina, Split</i> Urudžbeni spisi: (50/2399) (97/1846)		listopad-prosinac 1943. siječanj-veljača 1944.	20
2.1.2	<i>Glavarstvo građanske uprave u Splitu</i> Urudžbeni spisi: (2000/8818)		ožujak-srpanj 1944.	
2.1.3.	<i>Zapovjedništvo obalnog odsjeka Krka, Ured za poslove građanske uprave Split</i> Urudžbeni spisi: (9060/11656)		kolovoz-listopad 1944.	
2.2.	Savezničko bombardiranje			
2.2.1.	Izvješća o bombardiranju: Baška Voda, Makarska, Metković, Omiš, Trogir, Split i Šibenik		1943./1944.	
2.2.2.	Pomoć stradalima i organizacija zaštite		1944.	
2.2.3.	<i>Narodna zaštita</i> -popisi članova		1944.	

2.3.	Odjel za školstvo		
2.3.1.	Tajni spisi	1943./1944.	21
2.3.2.	Uredžbeni spisi (1081/1337)	studeni-prosinac 1943.	
	Uredžbeni spisi (18/1535)	siječanj-srpanj 1944.	22
2.4.	Gradsko školsko nadzorništvo		
2.4.1.	Uredžbeni spisi (5/300)	siječanj-ožujak 1944.	23
2.4.2.	Tabelarni podaci o školama i osoblju Izvadci iz osobnika: Karmela Perica Muller Stefanija Petrović Anka Petrović Josip Sekso Josip Sekso Vinka Vranković Marijanka	1943./1944.	
2.5.	Ispostava Glavnog ravnateljstva za promičbu		
	Šematizam ustroja u Dalmaciji Fragmenti financijskih spisa Tiskovine	1944. 1944. 1943.	

Fond 3. Občinsko poglavarstvo Muć u Klisu 1943.

Seriya	Naslov	Sadržaj	Raspon godina	Tehnička jedinica-kutija
3.	Uredžbeni spisi (171/1226)		svibanj-prosinac 1943.	24

